

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 24 maart 2022
(OR. en)

7566/22

JAI 397
MIGR 93
ASILE 35
SOC 182
EMPL 117
EDUC 101
SAN 185

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	23 maart 2022
aan:	de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2022) 131 final
Betreft:	MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S De vluchtelingen voor de oorlog in Oekraïne verwelkomen. Europa klaarstomen om aan de behoeften te voldoen.

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2022) 131 final.

Bijlage: COM(2022) 131 final

Brussel, 23.3.2022
COM(2022) 131 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL
COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

**De vluchtelingen voor de oorlog in Oekraïne verwelkomen. Europa klaarstomen om
aan de behoeften te voldoen.**

Sinds de Russische invasie van Oekraïne zijn in amper vier weken tijd ongeveer drie en een half miljoen mensen – voornamelijk vrouwen en kinderen – in de Europese Unie aangekomen. Zowel de omvang als de snelheid van de toestroom zijn ongekend. Terwijl de EU onvermoeibaar steun blijft verlenen aan de slachtoffers van de humanitaire catastrofe in Oekraïne, gaat deze mededeling vooral over de maatregelen binnen de EU om de vluchtelingen uit Oekraïne te helpen.

Het gastvrije onthaal van de vluchtelingen in de EU staat centraal bij de gezamenlijke respons van de lidstaten op de oorlog¹. De maatregelen op EU-niveau illustreren de vastberadenheid, het medeleven en de solidariteit van mensen in de hele EU en de enorme inspanningen van nationale en lokale autoriteiten, ngo's, plaatselijke verenigingen en bedrijven.

Momenteel wordt terecht vooral aandacht geschonken aan de onmiddellijke behoeften van de mensen die aankomen, aan opvang en bescherming. De EU verleent de lidstaten voortdurend steun in de vorm van bijstand aan de grens, opvang en civiele bescherming. In deze mededeling wordt toegelicht hoe de EU de inspanningen van de lidstaten mettertijd zal blijven ondersteunen.

Kenmerkend voor het gastvrije onthaal in de EU is het feit dat de richtlijn tijdelijke bescherming² voor het eerst is geactiveerd om snel en doeltreffend bijstand te verlenen en voor een duidelijke juridische status te zorgen. Zowel Oekraïense onderdanen en hun gezinsleden als mensen die in Oekraïne woonden en door het conflict ontheemd zijn geraakt³, hebben nu in de hele EU recht op een nooit eerder geziene mate van bescherming, met inbegrip van toegang tot huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en banen. Hierin zal geen verandering komen zolang meer mensen gedwongen zijn Oekraïne te verlaten. De uitdaging bestaat er nu in om deze rechten concreet gestalte te geven.

De gezinnen van de mensen die aankomen, zijn gescheiden geraakt. Bijzonder zorgwekkend is het grote aantal kinderen dat uit Oekraïne aankomt: volgens ramingen van de VN vormen zij wellicht de helft van alle mensen die aankomen. Deze kinderen hebben verschrikkelijke dingen meegemaakt en zullen bijzondere bescherming, zorg en psychosociale steun nodig hebben. Velen zijn onbegeleide minderjarigen of komen zonder ouders aan. Allen moeten zich veilig voelen, naar school kunnen gaan met het oog op stabiliteit in hun leven en beschermd worden tegen de potentiële risico's van misbruik en mensenhandel.

Om de uitdaging het hoofd te bieden, is een gemeenschappelijke aanpak en echte solidariteit nodig. Er zijn nieuwe operationele richtsnoeren⁴ inzake de richtlijn tijdelijke bescherming vastgesteld om ervoor te zorgen dat de mensen die aankomen, een consistent en doeltreffend niveau van rechten genieten en om de lidstaten te helpen hun nieuwe verantwoordelijkheden

¹ Mededeling over Europese solidariteit met vluchtelingen en mensen die op de vlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne, COM(2022)107 van 8.3.2022.

² Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne.

³ Naast Oekraïense onderdanen bepaalt Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad dat onderdanen van derde landen of staatlozen die in Oekraïne internationale bescherming genoten, en hun gezinsleden tijdelijke bescherming moeten krijgen indien zij vóór of op 24 februari 2022 in Oekraïne verbleven. Aan onderdanen van derde landen die vóór of op 24 februari met een permanente verblijfsvergunning in Oekraïne verbleven en die niet veilig naar hun land van herkomst kunnen terugkeren, verlenen de lidstaten tijdelijke bescherming of passende bescherming uit hoofde van hun nationale recht. De lidstaten kunnen ook tijdelijke bescherming verlenen aan andere onderdanen van derde landen die legaal in Oekraïne verbleven en niet kunnen terugkeren.

⁴ Mededeling over operationele richtsnoeren voor het verlenen van tijdelijke bescherming, C(2022) 1806, (21.3.2022).

op zich te nemen. De richtsnoeren zullen regelmatig worden bijgewerkt om de lidstaten te helpen bij de dagelijkse uitdagingen en de nieuwe situaties waarmee ze worden geconfronteerd.

Er is nu een solidariteitsplatform operationeel om de samenwerking tussen de lidstaten te coördineren. Begonnen wordt met het overbrengen van vluchtelingen uit Moldavië, dat onder uitzonderlijke druk staat. Het platform zal het solidariteitsaanbod en de vastgestelde behoeften, met inbegrip van de opvangcapaciteit, coördineren⁵. Het zal ervoor zorgen dat faciliteiten en diensten in de hele EU optimaal kunnen worden benut door alle instrumenten op EU-niveau aan elkaar te koppelen om aan de behoeften van de lidstaten tegemoet te komen. Daarbij zal bijzondere aandacht worden geschonken aan de meest kwetsbaren, met name kinderen. In de eerste week sinds het platform operationeel is geworden, hebben zes lidstaten en Noorwegen toegezegd mensen op te vangen die vanuit Oekraïne zijn gevlucht en de opvangcapaciteit in Moldavië enorm belasten. Het solidariteitsplatform kan alleen snel functioneren en resultaten opleveren als alle belanghebbenden, de lidstaten en de agentschappen er actief bij worden betrokken. Transparante en actuele gegevens⁶ van de lidstaten zullen van cruciaal belang zijn voor een doeltreffende coördinatie, zodat mensen kunnen worden overgebracht naar lidstaten met voldoende capaciteit.

Gezien de omvang van de behoeften zetten alle geledingen van de samenleving zich in om de toegang te waarborgen tot de rechten die aan tijdelijke bescherming verbonden zijn: het recht op huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid. Lokale en regionale overheden, bedrijven, sociale partners, gezondheidsdiensten, sociale diensten, arbeidsbureaus, de kinderbescherming, instellingen voor kinderopvang en scholen spelen – samen met het maatschappelijk middenveld, door migranten geleide organisaties en diasporagemeenschappen – een belangrijke rol. Deze inspanningen zullen worden ondersteund door een grote nieuwe inspanning op EU-niveau om het effect van de beschikbare financiële middelen te maximaliseren en van tal van deskundigennetwerken gebruik te maken.

De ondersteuning van zo veel nieuwkomers in Europa die de oorlog tegen Oekraïne ontvluchten, vereist menselijkheid en flexibiliteit. De doeltreffende organisatie en de coördinatie van de kant van de EU en met de Oekraïense autoriteiten en internationale partners vormen een enorme uitdaging. De EU staat voor een ongekennde uitdaging en zal – in overeenstemming met onze waarden en de Europese levenswijze – de hulpbehoevenden helpen door onze krachten te bundelen.

De Commissie zal:

- ***belangrijke netwerken inschakelen om de lidstaten via het solidariteitsplatform te helpen de middelen en expertise in de hele EU optimaal te gebruiken;***
- ***de lidstaten helpen de financiële middelen van de EU snel en flexibel te gebruiken, zodat snel op maat gesneden financiering kan worden verleend om de inspanningen van de lidstaten, belangrijke organisaties en het maatschappelijk middenveld te ondersteunen en van de rechten uit hoofde van tijdelijke bescherming een realiteit te maken;***

⁵ Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op richtsnoeren van de lidstaten in het kader van het geïntegreerde mechanisme politieke crisisrespons (IPCR).

⁶ Met inbegrip van gegevens over de mensenstromen, het aantal mensen op het grondgebied van de lidstaten en de beschikbare accommodatiecapaciteit.

- *specifieke structuren opzetten, zodat de lidstaten – zowel van eerste binnenkomst als van bestemming – en andere belangrijke dienstverleners de beste beschikbare instrumenten zo snel mogelijk kunnen inzetten.*

I VOOR EEN VEILIG TOEVLUCHTSOORD IN EUROPA ZORGEN

Oekraïners zijn door de Russische agressie gedwongen hun land te verlaten, maar velen hopen uiteindelijk naar huis terug te keren. Het is erg onzeker hoe snel dit mogelijk zal zijn. Er moet daarom **onmiddellijk** steun worden verleend, maar er moet ook rekening worden gehouden met de **mogelijkheid van een langdurig verblijf**. Daarom voorziet de richtlijn tijdelijke bescherming in eerste instantie in bescherming gedurende één jaar, een periode die echter automatisch twee keer met telkens zes maanden verlengd kan worden. Bij de steun aan de lidstaten zal steun om de huidige uitdagingen het hoofd te bieden worden gecombineerd met steun om aan de verwachte behoeften op middellange termijn te voldoen.

Het actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027⁷ biedt een solide kader om de werkzaamheden te sturen en de banden tussen de ontheemden uit Oekraïne en de gastgemeenschappen – waarvan we momenteel getuige zijn – in stand te helpen houden. In het actieplan wordt benadrukt dat het belangrijk is een grote verscheidenheid van belanghebbenden – onder meer de nieuwkomers zelf en de diasporagemeenschappen – bij het ontwikkelen van maatregelen te betrekken. Dit is van cruciaal belang voor doeltreffende communicatie, empowerment en persoonlijke betrokkenheid. Ook coördinatie – waar mogelijk ook met de Oekraïense autoriteiten – is belangrijk, zodat de bijdragen van overheidsinstanties, filantropische organisaties en het maatschappelijk middenveld optimale samenhang vertonen. De Commissie heeft de bij Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps betrokkenen gemeenschappen en de culturele sector verzocht om hun activiteiten aan te passen ter ondersteuning van de mensen die aankomen.

Nieuwkomers en hun gastgemeenschappen moeten **zo vroeg mogelijk gerichte bijstand** krijgen. Dit gebeurt nu reeds: in eerste instantie in de buurlanden van Oekraïne – Polen, Roemenië, Hongarije en Slowakije – waar broodnodige massieve steun wordt verleend. Het zwaartepunt zal snel verschuiven naar hulp aan ontheemden om zich te vestigen. De beste manier om de afhankelijkheid van externe steun te verminderen en de contacten met de gastgemeenschappen te bevorderen bestaat erin de mensen die aankomen, te helpen een zekere mate van financiële autonomie te bereiken – vooral door bij hun vaardigheden en kwalificaties passend werk te vinden – en hun toegang tot huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en andere sociale diensten te waarborgen. De Oekraïense autoriteiten kunnen eventueel ook documenten en informatie verstrekken op basis waarvan de lidstaten doeltreffender steun kunnen verlenen, en alles zal in het werk worden gesteld om personen zonder documenten te helpen.

Informatie over de verleende rechten is een belangrijke factor om nieuwkomers te helpen. De informatie die aan de grens wordt verstrekt, is al zeer waardevol gebleken. Er is een webpagina “Steun voor mensen die Oekraïne ontvluchten”⁸ opgezet met informatie over hun rechten in de EU. De website bevat informatie over het overschrijden van de grens, rechten bij aankomst en verder reizen. De Commissie zal met EU-agentschappen, de lidstaten, VN-agentschappen en andere partners blijven samenwerken om ervoor te zorgen dat mensen over

⁷ COM(2020) 758 final van 24.11.2020.

⁸ [Informatie voor mensen die op de vlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne | Europese Commissie \(europa.eu\)](#)

de nodige informatie beschikken en om pro-Russische desinformatie te bestrijden die bedoeld is om twijfel en onzekerheid te zaaien.

Nauwkeurige gegevens zullen ook van cruciaal belang zijn voor de respons van de EU, met inbegrip van gegevens over de behoeften, de bijzondere kwetsbaarheden en de gezondheidsstatus, de familiebanden, de leeftijdsgroepen en de vaardigheden van de mensen die aankomen, en hun gekozen bestemmingen in Europa. Het is van essentieel belang dat de lidstaten nauwkeurige, vergelijkbare en actuele gegevens uitwisselen, zodat op alle gebieden solidair en doeltreffend kan worden samengewerkt. Het EU-netwerk voor paraatheid en crisisbeheer in verband met migratie wisselt al waardevolle gegevens uit en zal vooral aandacht schenken aan specifieke kwesties, zoals het aantal onbegeleide minderjarigen, personen met een handicap of de opvangcapaciteit voor gezinnen. Het solidariteitsplatform en andere belangrijke netwerken zijn reeds operationeel om de capaciteit op de behoeften af te stemmen en om onder meer na te gaan welke vaardighedenkloven de nieuwkomers kunnen opvullen. Er zullen ook andere manieren worden onderzocht om gegevens over bevolkingsstromen te verzamelen.

Om de mensen die aankomen uit Oekraïne, de mogelijkheid te geven zich in de EU te installeren, moet ook steun worden verleend om **culturele en taalbarrières** te overwinnen. Dit geldt zowel voor volwassenen als voor kinderen. De EU kan helpen door opvangcentra te steunen, websites met praktisch advies voor contacten met de lokale gemeenschap en overheidsdiensten op te zetten, de Oekraïense taal aan tools voor werkzoekenden toe te voegen en reclame te maken voor bestaande websites voor e-leren in het Oekraïens. Oekraïens is pas toegevoegd als een van de talen van de tool e-Translation van de Europese Commissie. Nationale overheden hebben toegang tot de tool om hun werkzaamheden te ondersteunen⁹. Door integratie te financieren kunnen mensen van alle leeftijden onmiddellijk talen leren. Ook interculturele bemiddelaars en tolken – onder meer leden van de diaspora en mensen die aankomen zelf – kunnen bij de interculturele integratie helpen.

De mensen die aankomen uit Oekraïne, kunnen zich alleen in het normale leven integreren als ze **toegang tot een bankrekening** in de EU hebben, zodat ze sociale bijstand of een salaris kunnen ontvangen of betalingen kunnen verrichten. De begunstigden van tijdelijke bescherming hebben recht op een basisbankrekening¹⁰. De Commissie staat in contact met de banksector om hiervoor te zorgen en in voorlichtingscampagnes zal aan deze kwestie aandacht worden geschonken. Ook in de richtsnoeren over de uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming wordt aanbevolen dat de lidstaten het openen van een bankrekening vergemakkelijken nog voordat een verblijfsvergunning wordt afgegeven.

De EU is niet alleen voornemens de oorlogsvluchtelingen te verwelkomen, maar ook hun **veiligheid** in Europa te waarborgen. De overgrote meerderheid van degenen die de grenzen van de EU zijn overgestoken, zijn vrouwen, kinderen en ouderen. Ongeveer de helft van de mensen die aankomen, zijn kinderen. Het is van essentieel belang dat geen van deze mensen in hun nieuwe situatie aan nieuwe gevaren worden blootgesteld. Ngo's en anderen die in de grensregio's actief zijn, hebben gewezen op het risico dat mensen ten prooi vallen aan valse aanbiedingen van accommodatie of vervoer en in de handen van mensenhandelaars terechtkomen. Kinderen, onbegeleide minderjarigen en wezen lopen een bijzonder hoog risico en het is van essentieel belang hen zodra ze de grens oversteken onmiddellijk te registreren om ervoor te zorgen dat hun belangen in geen enkel stadium in het gedrang komen.

⁹ Machinevertaling voor overheidsdiensten — e-Translation (europa.eu)

¹⁰ Zie Richtlijn 2014/92/EU betreffende betaalrekeningen.

Elk kind moet traceerbaar zijn vanaf het moment dat het Oekraïne verlaat tot het moment van aankomst in het land van bestemming. Europol meldt dat mensenhandelaars ongebeleide minderjarigen aan de grens viseren en heeft de lidstaten gewaarschuwd om alle verdachte gevallen te melden. In het beste belang van de kinderen moeten de nationale wetten en procedures voor het doorlichten en monitoren van pleeggezinnen en andere personen die opvang aanbieden, ten volle worden nageleefd. Het netwerk van nationale rapporteurs mensenhandel zet zich ten volle in om de doeltreffende registratie van entiteiten en personen die accommodatie en vervoer aanbieden, te ondersteunen. Vrouwen en meisjes die het gewapend conflict ontvluchten, zijn aan bijzondere risico's blootgesteld en er zijn gerichte maatregelen nodig om hen te beschermen¹¹.

De volledige eerbiediging van de grondrechten moet een van de pijlers van de respons van de EU zijn, ongeacht de nationaliteit of etniciteit van degenen die aankomen. Bij alle EU-maatregelen zal vanaf het ogenblik van aankomst tot de opvang en integratie bijzondere aandacht worden geschonken aan non-discriminatie en de specifieke kwetsbaarheid van bepaalde groepen die een groter risico op discriminatie lopen – onder meer **Roma en andere minderheden**, en de **LHBTIQ**-gemeenschap.

2. BIJZONDERE BESCHERMING VOOR KINDEREN

Meer dan de helft van degenen die Oekraïne hebben verlaten als gevolg van de Russische invasie, zijn kinderen. De EU is vastbesloten prioriteit te verlenen aan de zorg voor deze kinderen. Dit vergt een bijzondere inspanning – vanaf het eerste ogenblik dat de kinderen worden geïdentificeerd en geregistreerd. Alle openbare diensten en het maatschappelijk middenveld moeten worden klaargestoomd om maatregelen te nemen en ervoor te zorgen dat de rechten en belangen van de kinderen worden gevrijwaard. Er is EU-financiering beschikbaar voor sociale inclusie, pleegzorg, psychosociale begeleiding en onderwijs.

Elk kind dat Oekraïne ontvlucht, heeft te lijden onder het trauma van de oorlog en de gevolgen ervan. Kinderen moeten **snel en zonder discriminatie toegang tot hun rechten krijgen**, met inbegrip van de nodige psychosociale ondersteuning, gezondheidszorg en onderwijs (zie hieronder)¹². Deskundigen op het gebied van kinderbescherming moeten de kinderen – aangepast aan ieders leeftijd – informeren over hun situatie. Bijzondere aandacht en ondersteuning is nodig voor wezen, ongebeleide kinderen of van hun familie gescheiden kinderen en er moet voor bijzondere voorzieningen worden gezorgd voor kinderen met bijzondere behoeften of een handicap.

De nationale kinderbureaus en de diensten voor kinderbescherming in de lidstaten spelen een belangrijke rol bij het verlenen van de passende ondersteuning en bescherming van alle kinderen die uit Oekraïne aankomen. Ook jongerenorganisaties en jeugdwerkers kunnen een belangrijke rol spelen bij het bieden van concrete hulp en psychologische ondersteuning aan kinderen die uit Oekraïne komen¹³. Ook culturele en sportactiviteiten kunnen belangrijk zijn

¹¹ Zie het voorstel van de Commissie voor een richtlijn inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en van huiselijk geweld, COM (2022)105 van 8.3.2022.

¹² Mededeling over operationele richtsnoeren voor het verlenen van tijdelijke bescherming, C(2022) 1806, (21.3.2022).

¹³ Ook belanghebbenden en nationale coördinatoren van het Europees Jaar van de jeugd worden aangemoedigd de activiteiten op nationaal niveau aan te passen om jongeren ertoe aan te zetten steun te verlenen en solidariteit aan de dag te leggen.

om psychologische trauma's te behandelen en integratie te bevorderen. Goed gecoördineerde en duidelijke verantwoordelijkheden en contactpunten zijn van bijzonder belang.

De EU-strategie voor de rechten van het kind biedt een omvangrijk kader van maatregelen om ervoor te zorgen dat ten volle met de behoeften van kinderen rekening wordt gehouden. Er zijn nu **nationale coördinatoren** in het kader van de Europese kindergarantie¹⁴ aangesteld en deze maand zijn nationale actieplannen gepresenteerd, waarbij – nog voor de Russische invasie van Oekraïne – bijzondere aandacht aan kinderen met een migrantenachtergrond wordt geschonken. De nationale coördinatoren komt nu een bijzondere rol toe bij het stimuleren en coördineren van de inspanningen op nationaal niveau en met regionale en lokale autoriteiten en bij het uitwisselen van beste praktijken op EU-niveau. Daarnaast zal op 31 maart een EU-netwerk voor kinderrechten worden opgestart, dat nationale vertegenwoordigers, internationale organisaties, ngo's, ombudsmannen/ombudsvrouwen en kinderen samenbrengt.

Het enorme aantal mensen die aankomen, mag er niet toe leiden dat niet alle **onbegeleide kinderen** worden geregistreerd. Ze moeten volledige en veilige ondersteuning krijgen en een vertegenwoordiger van de kinderbescherming moet zo snel mogelijk aanwezig zijn. Met betrekking tot kinderen die van hun familie gescheiden zijn (kinderen die aankomen met andere volwassenen dan hun gebruikelijke verzorger), moeten de nationale autoriteiten de relevante documenten controleren om de identiteit van de kinderen vast te stellen en na te gaan of de ouders hun toestemming hebben gegeven. Het doel van programma's voor het opsporen van familieleden moet erin bestaan onbegeleide minderjarigen te herenigen met familieleden in andere delen van de EU. Dit kan tijd vergen en er moet extra voorzichtigheid aan de dag worden gelegd wanneer oplossingen op lange termijn voor deze kinderen worden geformuleerd. De Commissie zal met internationale organisaties en de lidstaten samenwerken om door de oorlog verstrooide families te herenigen.

Gezien hun kwetsbaarheid en specifieke behoeften moeten **kinderen uit instellingen** (bijvoorbeeld weeshuizen of andere opvanghuizen) in Oekraïne – en vooral kinderen met een handicap – onmiddellijk worden doorverwezen naar de diensten voor kinderbescherming. In het beste belang van de kinderen zal vaak een beroep worden gedaan op tijdelijke pleegzorg of andere plaatselijke zorgverlening, waarbij voor de nodige waarborgen wordt gezorgd.

De lidstaten worden aangemoedigd bijzonder waakzaam te zijn ten aanzien van **kinderen die het risico lopen het slachtoffer** te worden van mensenhandel of ontvoering. Er moet op grote schaal bekendheid worden gegeven aan de EU-brede kinderpilijn 116000 voor vermiste kinderen. Het vernieuwde Schengeninformatiesysteem, dat de komende maanden operationeel wordt, biedt de mogelijkheid om niet alleen vermiste kinderen te signaleren maar ook voor “preventieve” signaleringen te zorgen. Deze mogelijkheid moet ten volle worden benut.

Naast algemene richtsnoeren voor de verplaatsing van personen die tijdelijke bescherming genieten, werkt de Commissie aan specifieke operationele standaardprocedures voor **de verplaatsing van onbegeleide minderjarigen**. Deze richtsnoeren worden samen met de lidstaten en de agentschappen van de EU en de VN ontwikkeld om ervoor te zorgen dat de

¹⁴ COM(2021) 142 van 24.3.2021. Zie ook de mededeling van de Commissie over de bescherming van migrerende kinderen, COM (2017) 211 van 12.4.2017. In overeenstemming met de Europese kindergarantie zorgen de lidstaten voor toegang tot gratis voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs, gratis gezondheidszorg, gezonde voeding en adequate huisvesting voor kinderen in nood. Kinderen met een migrantenachtergrond zijn een van de belangrijkste doelgroepen.

belangen van de kinderen voorop staan. Ze zullen met alle relevante autoriteiten worden gedeeld met het oog op een kader om alle gevallen van onbegeleide en van hun familie gescheiden kinderen, hoe dringend ook, met de nodige waarborgen te behandelen. Het solidariteitsplatform zal prioriteit verlenen aan de veilige verplaatsing van onbegeleide minderjarigen (zie hieronder).

3. TOEGANG TOT ONDERWIJS

Doordat een groot deel van de vluchtelingen uit Oekraïne kinderen zijn, worden de onderwijsstelsels met een **enorme logistieke uitdaging en een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid** geconfronteerd. De snelle terugkeer van de kinderen naar voor- en vroegschoolse educatie of schoolonderwijs is belangrijk voor de terugkeer naar stabiliteit en het verlichten van de psychologische stress. Naar verwachting zal een overweldigende meerderheid kinderen van hun gezinnen gescheiden en onbegeleid zijn. Scholen, instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en instellingen voor voor- en vroegschoolse educatie kunnen ontheemde kinderen en jongeren in contact brengen met sociale en gezondheidsdiensten – onder meer met het oog op psychosociale ondersteuning – en een gemeenschapsgevoel creëren. Miljoenen kinderen hebben recht op onderwijs, waardoor voor aanzienlijk meer infrastructuur en personeel moet worden gezorgd. We zullen de problemen als Team-Europa moeten aanpakken, waarbij financiële middelen van de EU worden ingezet om de lidstaten nationaal en lokaal te ondersteunen en bestaande steun wordt benut.

In sommige regio's zullen er waarschijnlijk meer kinderen zijn dan in andere. In het begin zullen ze zich voornamelijk in de buurlanden van Oekraïne bevinden en deze lidstaten hebben onmiddellijke hulp nodig. Maar spoedig zullen andere landen in Europa wellicht grotere groepen kinderen opvangen en gerichte steun nodig hebben. De **onmiddellijke prioriteit** bestaat erin deze kinderen een plek te bieden waar ze zich veilig voelen en toegang tot onderwijs hebben. Daarna moeten taalbarrières en psychologische trauma's worden aangepakt. Afhankelijk van de lokale situatie zullen verschillende combinaties van directe integratie in het lokale onderwijsstelsel en tijdelijke opvangklassen – ter voorbereiding van de integratie in het reguliere onderwijsstelsel – nodig zijn. Het is belangrijk om gezinnen bij aankomst op te vangen en ouders en voogden alle nodige informatie te verstrekken¹⁵. Veel kinderen zullen al enige tijd geen formeel onderwijs hebben gevolgd en bijzondere hulp nodig hebben om hun achterstand in te halen. Anderen zullen bijzondere behoeften hebben. Niet-formele onderwijs hubs kunnen in deze situatie een belangrijke rol voor de kinderen spelen. Ook de toegang tot buitenschoolse activiteiten (bijvoorbeeld sport en culturele activiteiten) is belangrijk, naast psychosociale zorg en taallessen. Extra steun – onder meer de aanwerving van Oekraïenssprekende leerkrachten – zou de integratie bevorderen en de taalbarrières slechten.

De lidstaten onderzoeken welke flexibiliteit nodig is en hoe de **wettelijke en administratieve regels** snel kunnen worden aangepast om de toegang tot onderwijs te waarborgen en extra leerkrachten in te zetten, onder meer door in Oekraïne verworven onderwijskwalificaties te erkennen. Daarbij zal ook aandacht worden geschonken aan mogelijke financiële barrières voor onderwijs. Er moet nu ook worden begonnen met de voorbereidingen voor een vlotte

¹⁵ Het e-learningplatform van de EU Academy zal educatieve ondersteuning bieden, onder meer ter bevordering van de integratie van vluchtelingenkinderen, hun volwassen gezinsleden en mantelzorgers. Het project kan ook als host fungeren voor mediakanalen met betrekking tot onderwijs (voor podcasts en live en opgenomen videogesprekken).

start van de volgende onderwijsperiode, waarbij de capaciteit wordt doorgelicht, leerkrachten worden voorbereid, oplossingen voor de behoeften van specifieke groepen worden gezocht en voor taalopleidingen of vertaalcapaciteit wordt gezorgd. Deze zaken zijn van essentieel belang voor een inclusieve schoolomgeving. Mede dankzij de **fondsen van het cohesiebeleid** van de EU kan een grote verscheidenheid van activiteiten worden gefinancierd om de integratie in het onderwijs te ondersteunen (onder meer via taalcursussen). Erasmus+ kan steun verlenen aan personeel om tijdelijk te werken op plaatsen met een grote concentratie ontheemden en de Commissie zal de inspanningen ondersteunen om geschikt personeel en expertise te vinden via de nationale agentschappen van Erasmus+¹⁶. Wanneer instellingen al deelnemen aan samenwerkingsprojecten van Erasmus+, kunnen deze projecten aan nieuwe behoeften worden aangepast, onder meer in nauwe samenwerking met de fondsen van het cohesiebeleid. De Commissie zal de lidstaten samenbrengen om de uitwisseling van ervaringen te bevorderen en na te gaan wat nodig is om het onderwijs aan ontheemde kinderen voort te zetten. De Commissie zal de lidstaten ondersteunen door de in heel Europa beschikbare expertise inzake de doeltreffende integratie van ontheemde kinderen in de nationale onderwijsstelsels – onder meer via opvangklassen en digitaal onderwijs – en in het hoger onderwijs te bundelen. De Commissie zal voor peer learning zorgen en beleidsrichtsnoeren over de integratie van kinderen en tieners in het schoolonderwijs of voortgezet onderwijs bundelen.

Hoewel het van prioritair belang is kinderen te helpen de taal van hun gastland te leren om het reguliere onderwijs te kunnen volgen, zullen ze ook hun moedertaal moeten blijven leren en ten minste gedurende een overgangsperiode **schoolmateriaal** in het Oekraïens nodig hebben. In samenwerking met de Oekraïense autoriteiten staat het Publicatiebureau van de EU klaar om schoolboeken in het Oekraïens te drukken voor leerlingen die momenteel in de EU verblijven. Leermateriaal en taalcursussen waarvoor de Commissie de rechten kan verkrijgen, kunnen ook elektronisch worden gepubliceerd op de **School Education Gateway**, een openbaar platform waar leerkrachten en andere belanghebbenden uit het onderwijs gratis informatie en materiaal voor professionele ontwikkeling krijgen. De Gateway zal dienen als centraal punt voor links naar educatief materiaal uit Oekraïne en materiaal van de lidstaten in de Oekraïense taal. Bij een ander initiatief zal met **in de EU gevestigde aanbieders van onderwijstechnologie** worden samengewerkt – op basis van door de Oekraïense regering, de lidstaten en andere erkende bronnen ontwikkelde werkzaamheden – om gerichte digitale onderwijsinhoud op schaalbare lokale platforms aan te bieden. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen toegang hebben tot apparatuur om van digitale onderwijsmogelijkheden gebruik te maken: daartoe zouden burgers, bedrijven en overheidsinstellingen schenkingen van ongebruikte, herstelde en nieuwe apparaten kunnen organiseren. Ook telecentra – lokale hubs waar mensen hun digitale vaardigheden kunnen aanscherpen – kunnen helpen door toegang te bieden tot online-onderwijs en onlineleren.

Het is van essentieel belang Oekraïense leerkrachten die zich onder de nieuwkomers in Europa bevinden, in te zetten. De **eTwinning-gemeenschap** kan via in de veilige ruimte van het platform gecreëerde groepen leerkrachten ondersteunen die de nieuwkomers in het onderwijs moeten integreren en de oorlog in de klas aan de orde moeten stellen. Evenals de Oekraïense leerkrachten die reeds bij eTwinning betrokken zijn, kan elke leerkracht deelnemen die het land heeft verlaten en banden met een school heeft opgebouwd.

¹⁶ Er kan ook een beroep worden gedaan op het platform voor volwasseneneducatie [EPALE](#) (Electronic Platform for Adult Learning in Europe).

Naast steun voor basis- en middelbaar onderwijs gaan **instellingen voor hoger onderwijs** nu al na hoe studenten en academisch personeel die op de vlucht zijn uit Oekraïne, kunnen worden opgevangen en in het academische leven geïntegreerd. Er is flexibiliteit nodig om de toegang tot cursussen te vergemakkelijken en studenten die tijdelijke bescherming genieten en hun opleiding moeten voortzetten, kansen te bieden. Daarbij moet snel worden nagedacht over de wijze waarop in het hoger onderwijs in Oekraïne behaalde studiepunten en kwalificaties kunnen worden erkend en in aanmerking genomen¹⁷. Er zal van flexibiliteit in het kader van het financieringsprogramma **Erasmus+** en van synergie met de fondsen van het cohesiebeleid worden gebruikgemaakt om het onderwijs aan studenten die voor de oorlog op de vlucht zijn, en de integratie van personeelsleden van instellingen voor hoger onderwijs die voor de oorlog op de vlucht zijn, te ondersteunen. Erasmus+ zal ook peer learning tussen de lidstaten bevorderen voor instellingen voor hoger onderwijs en personeelsleden.

4. TOEGANG TOT GEZONDHEIDSZORG

Veel mensen die op de vlucht zijn voor oorlog tegen Oekraïne, arriveren in Europa in een kwetsbare gezondheidstoestand. Velen hebben het onderweg zwaar te verduren gehad of zijn zelfs gewond geraakt. Sommigen hadden reeds voor de oorlog aandoeningen die continu behandeld moeten worden, of kunnen zwanger zijn. Als gevolg van hun recente ervaringen is de kans groot dat velen met geestelijke gezondheidsproblemen worstelen. Kinderen hebben bijzondere behoeften en het is zaak aan psychosociale zorg, voeding en zorg voor speciale behoeften of handicaps bijzondere prioriteit te verlenen.

In de richtlijn tijdelijke bescherming wordt bijzondere aandacht geschonken aan het recht op sociale en medische zorg, met inbegrip van geestelijke gezondheidszorg. De Commissie beveelt de lidstaten aan voor ruime toegang tot ziekte-uitkeringen te zorgen en deze toe te wijzen aan het openbare stelsel voor gezondheidszorg van het gastland. Er zal ook duidelijke informatie aan de mensen die aankomen, moeten worden verstrekt over de procedure en de voorwaarden voor toegang tot gezondheidszorg. Sommige EU-initiatieven ter bevordering van integratie omvatten reeds een sterke gezondheidscomponent¹⁸. Tegelijkertijd zal de Commissie nagaan hoe de kwalificaties van Oekraïense gezondheidswerkers – met inbegrip van deskundigen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg – kunnen worden erkend, zodat ze kunnen meehelpen om aan de nieuwe behoeften te voldoen.

De onmiddellijke prioriteit bestaat erin personen te behandelen die dringend behoefte hebben aan gespecialiseerde behandelingen en zorg in ziekenhuizen (zowel noodhulp als de behandeling van chronische ziekten). De Commissie heeft een **solidariteitsmechanisme opgezet**¹⁹ voor medische verplaatsingen binnen de EU vanuit de buurlanden van Oekraïne, waar de gezondheidssystemen onder grote druk staan. Er zijn al 10 000 plaatsen door de lidstaten beschikbaar gesteld (onder meer voor kankerpatiënten en patiënten met brandwonden), evenals pediatrie afdelingen en bedden voor pasgeborenen en hun moeders. Ook vaccins, geneesmiddelen en medisch materiaal (onder meer ambulances) zijn geleverd aan lidstaten die onder druk staan.

De Commissie verzoekt de lidstaten ten volle van de nieuwe operationele standaardprocedures voor medische verplaatsingen gebruik te maken met behulp van het

¹⁷ Dit zal worden ondersteund door het netwerk van nationale informatiecentra voor academische erkenning.

¹⁸ Zoals het partnerschap voor inclusie in het kader van de stedelijke agenda.

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news/ukraine-commission-sets-european-solidarity-mechanism-intra-eu-medical-transfers-refugees-and-2022-03-08_en

systeem voor vroegtijdige waarschuwing waarin het mechanisme voorziet Deze procedures stellen de lidstaten in staat steun te vragen voor de doeltreffende en veilige overdracht van patiëntendossiers en ze geven een overzicht van de belangrijkste elementen die aan bod moeten komen (bijvoorbeeld de aandoening, de behoefte aan behandeling en de gezinssituatie). De levering van medisch materiaal vormt een essentieel onderdeel van de werkzaamheden van het **Uniemechanisme voor civiele bescherming** (UCPM) ter ondersteuning van de lidstaten. Terwijl de ontvangende lidstaat de kosten van behandeling en zorg van binnenkomende patiënten dekt, kunnen medische evacuaties en de levering van medisch materiaal door het UCPM worden ondersteund en medegefinancierd. Mede hierdoor hebben de lidstaten geneesmiddelen, routinematige vaccinaties en materiaal kunnen doneren om aan dringende medische behoeften te helpen voldoen. Om de medische verplaatsing van patiënten te helpen versnellen, is de Commissie bereid om – in nauwe samenwerking met de lidstaten en WHO Europe – steun te verlenen aan het opzetten van **triagehubs** in de meest getroffen lidstaten om patiënten direct aan de grens aan een eerste diagnose te onderwerpen, de urgentie van het probleem vast te stellen en ziekenhuizen voor doorverwijzing aan te wijzen. Het UCPM kan de lidstaten ook helpen om medisch personeel in het veld in te zetten.

Het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) houdt permanent toezicht op de gezondheidssituatie, met inbegrip van het risico op besmettelijke ziekten als gevolg van de humanitaire situatie. Het centrum biedt praktische richtsnoeren met betrekking tot de volksgezondheid en verleent steun in het veld aan landen die met een grote toestroom van ontheemden worden geconfronteerd. Belangrijk daarbij is dat de lidstaten voor solide surveillancesystemen zorgen²⁰ en om de nodige steun in het veld wordt verzocht om uitbraken van ziekten te helpen bestrijden en de vaccinatiegraad te verhogen. Het ECDC heeft ook **richtsnoeren opgesteld voor de preventie en beheersing van infectieziekten**²¹. Doel is plaatselijke zorgverleners voor te lichten over de noodzaak om de toegang te waarborgen tot diensten, de continuïteit van vaccinatieprogramma's en ondersteuning van de geestelijke en psychosociale gezondheid.

De **vaccinatiegraad** in Oekraïne is laag in vergelijking met de EU, met name voor tuberculose, polio, mazelen en COVID-19. De standaardvaccinatie van kinderen moet als prioriteit worden beschouwd en specifieke vaccinatiecampagnes zouden nationale gezondheidswerkers bij de uitrol helpen. In dit stadium verblijven veel mensen in opvangcentra of andere gedeelde accommodatie en kunnen ze bijzonder kwetsbaar zijn voor besmettingen. De Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied van de Commissie ondersteunt de levering van vaccins, rekening houdend met het feit dat kinderen een aantal doses – gespreid over meerdere maanden – nodig hebben om volledig beschermd te zijn. Essentieel voor de uitrol van vaccins is dat ze gemakkelijk toegankelijk zijn voor iedereen die vanuit Oekraïne aankomt. Daarom zijn een goede communicatie en planning noodzakelijk in alle gebieden waar mensen op meer permanente basis verblijven. De situatie zal de algehele behoefte van de EU aan geneesmiddelen doen toenemen en de EU en de lidstaten zullen samenwerken om leveringsproblemen te monitoren en te verhelpen. Indien de lidstaten zulks nodig achten, kunnen meer vaccins en geneesmiddelen worden aangeschaft.

Een vlotte, snelle en kosteloze toegang tot **COVID-19**-vaccinaties is van cruciaal belang voor degenen die hun eerste vaccinatiecyclus nog niet hebben voltooid of nog geen boosterdosis

²⁰ Eventueel ook voor milieutoezicht op afvalwater om de aanwezigheid van virussen vast te stellen.

²¹ [Operational public health considerations for the prevention and control of infectious diseases in the context of Russia's aggression towards Ukraine \(europa.eu\)](https://europa.eu/operational-public-health-considerations-for-the-prevention-and-control-of-infectious-diseases-in-the-context-of-russia-s-aggression-towards-ukraine)

hebben gekregen. Het is vooral belangrijk de veiligheid van de meest kwetsbaren te waarborgen. De voorraden COVID-19-vaccins in de EU zijn toereikend om aan de behoeften van de mensen die aankomen uit Oekraïne, te voldoen. De Commissie beveelt de lidstaten aan voor gratis COVID-19-tests te zorgen tijdens het aankomstproces.

De Commissie zal gerichte maatregelen ter bevordering van de **geestelijke gezondheid** en ter behandeling van de **trauma's** van de oorlogsvluchtelingen nemen in samenwerking met ngo's en het maatschappelijk middenveld. Er zal onder meer steun worden verleend ter versterking van de capaciteit in het veld om de crisis op het gebied van de geestelijke gezondheid te verhelpen en er zal een netwerk worden opgezet van Oekraïenssprekende deskundigen op het gebied van de geestelijke gezondheid in de EU²². Een initiatief in het kader van het EU4Health-programma zal beste praktijken op het gebied van geestelijke gezondheid en welzijn verzamelen en toepassen, waarbij bijzondere aandacht zal worden geschonken aan traumatische ervaringen.

Het EU-platform voor gezondheidsbeleid²³ heeft een speciaal netwerk opgezet om informatie uit te wisselen en nieuwe initiatieven op het gebied van de volksgezondheid te coördineren.

5. TOEGANG TOT WERKGELEGENHEID

Het recht op **toegang tot de arbeidsmarkt** is een belangrijk aspect van de rechten die worden verleend aan wie tijdelijke bescherming in de EU geniet. Om potentiële spanningen te voorkomen, moeten de reële wederzijdse voordelen van de deelname van oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne aan de arbeidsmarkt naar behoren worden toegelicht en gecommuniceerd. Vroegtijdige tewerkstelling kan grote gevolgen hebben voor het leven van de nieuwkomers: ze krijgen de mogelijkheid economisch onafhankelijk te zijn en zich in de lokale gemeenschap te integreren, terwijl tegelijkertijd de economische lasten voor de gastgemeenschappen worden verminderd. In een gezamenlijke verklaring van de ministers van Sociale Zaken van Tsjechië, Estland, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië en Slowakije – een aantal van de landen met de meeste nieuwkomers – wordt het belang van toegang tot de arbeidsmarkt benadrukt. In hun verklaring²⁴ beklemtonen ze ook dat er behoefte is aan EU-steun.

De richtlijn tijdelijke bescherming bepaalt dat personen die tijdelijke bescherming genieten, **in loondienst of als zelfstandige** moeten kunnen werken en een **beroepsopleiding** moeten kunnen volgen. De Commissie verzoekt de lidstaten om – in nauwe samenwerking met de sociale partners – nationale maatregelen te nemen om deze bepalingen dringend uit te voeren. Het is van essentieel belang de betrokkenen over hun rechten te informeren, zodat de nieuwkomers zo snel mogelijk kunnen werken.

Ze zouden ook recht moeten hebben op **gelijke behandeling** op het gebied van beloning en andere arbeidsvoorwaarden. De Commissie beveelt de lidstaten aan de door de richtlijn tijdelijke bescherming verleende rechten op toegang tot de arbeidsmarkt van de EU zo ruim mogelijk te interpreteren en uitzonderingen op het vrije verkeer binnen de interne markt alleen in naar behoren gemotiveerde omstandigheden toe te passen. Voor personen die

²² De Commissie zal ook samenwerken met het proefproject van het door de WHO, UNICEF en andere VN-agentschappen ontwikkelde minimumdienstenpakket voor geestelijke gezondheid en psychosociale zorg.

²³ Er is nu een specifiek netwerk “Supporting Ukraine, EU neighbouring Member States and Moldova” operationeel.

²⁴ <https://www.lm.gov.lv/en/article/joint-statement-ministers-social-affairs-czech-republic-baltic-states-poland-romania-and-slovakia>

tijdelijke bescherming in de EU genieten, is toegang tot de arbeidsmarkt van de EU een recht. De Commissie pleit er ook voor dergelijke toegang te verlenen aan personen die bescherming genieten uit hoofde van het nationale recht. Dit zou de financiële autonomie en de vlottere integratie vergemakkelijken van al wie in de EU enige vorm van bescherming geniet.

Een belangrijke taak van de financiering uit hoofde van het cohesiebeleid van de EU, het nieuwe programma “Maatregelen uit hoofde van het cohesiebeleid ten behoeve van vluchtelingen in Europa” (CARE) en het Fonds voor asiel, migratie en integratie bestaat erin nieuwkomers te helpen de nodige vaardigheden te verwerven om op de arbeidsmarkt van de EU actief te zijn. Daarbij kan het gaan om **hulp bij de voorbereiding op een baan** of ondernemerschap – door middel van taalcursussen, advies, basisopleiding of bedrijfsondersteuning – waarbij de lidstaten de flexibiliteit hebben om de steun af te stemmen op hun behoeften. Taalvaardigheden en digitale basisvaardigheden kunnen ook met behulp van netwerken in het kader van het pact voor vaardigheden worden verworven, waarbij regionale en stedelijke overheden, onderwijsorganisaties en ngo’s die betrokken zijn bij de hulp aan vluchtelingen uit Oekraïne, met elkaar in verbinding worden gebracht. De Commissie heeft de Oekraïense taal aan het **EU-instrument voor het opstellen van een vaardigheidsprofiel** voor onderdanen van derde landen toegevoegd om Oekraïense werkzoekenden en mensen die hun studie willen voortzetten, te helpen.

Gezien het grote aantal vrouwen – in feite alleenstaande ouders in de EU – onder de mensen die de oorlog tegen Oekraïne ontvluchten, is **toegang tot kinderopvang** en voorschools onderwijs van essentieel belang om hun deelname aan de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Financiële middelen uit hoofde van CARE kunnen zowel diensten als infrastructuur op dit gebied ondersteunen.

Werkgevers en opleidingsinstellingen moeten inzicht kunnen krijgen in de vaardigheden van de mensen die aankomen uit Oekraïne. De Commissie werkt aan nieuwe richtsnoeren om de **erkenning van in Oekraïne behaalde beroepskwalificaties** te vergemakkelijken en er zal met de Europese Stichting voor opleiding verder worden samengewerkt om het Europees kwalificatiekader te vergelijken met het nationale Oekraïense kwalificatiekader. Daarnaast onderzoekt de Commissie het potentieel van Europese digitale credentials voor leren om diploma’s in digitale vorm af te geven aan oorlogsvluchtelingen die niet over de nodige documenten beschikken. De Europese Stichting voor opleiding werkt aan een site om hulp te bieden aan Oekraïners die hun kwalificaties willen laten erkennen, en aan mensen die willen weten wat die kwalificaties inhouden.

De richtlijn tijdelijke bescherming voorziet ook in het recht op volwassenenonderwijs en beroepsopleiding. Steun voor de omscholing van mensen die aankomen uit Oekraïne, kan ook aan de behoeften van de arbeidsmarkt in de EU helpen voldoen en **tekorten aan vaardigheden** verhelpen. De Europese Arbeidsautoriteit heeft 28 beroepen aangemerkt²⁵ – goed voor 14 % van de banen in de EU – die te kampen hebben met tekorten. Cedefop, het EU-agentschap voor beroepsonderwijs en -opleiding, analyseert miljoenen vacatures in heel Europa om na te gaan waar aan welke vaardigheden behoefte is. De openbare diensten voor arbeidsvoorziening zullen een belangrijke rol spelen bij actief arbeidsmarktbeleid om de vaardigheden van nieuwkomers te benutten en ze zullen als tussenpersonen (matchmakers) op de arbeidsmarkt fungeren. De Commissie heeft alle openbare diensten voor arbeidsvoorziening gevraagd om informatie over de bestaande maatregelen te verzamelen en ze zal voor follow-up zorgen met specifieke richtsnoeren over de integratie van werknemers

²⁵ Verslag over tekorten en overschotten op de arbeidsmarkt, Europese Arbeidsautoriteit, november 2021.

uit Oekraïne op de arbeidsmarkt (onder meer in plattelandsgebieden). Een specifieke steunregeling – waarbij in de eerste fase wordt gebruikgemaakt van instrumenten in het kader van Erasmus voor jonge ondernemers – zou ook Oekraïense start-ups kunnen ondersteunen. Het Enterprise Europe Network kan steun verlenen aan nieuwe ondernemers die een bedrijf starten.

De vaardigheden van de nieuwkomers uit Oekraïne zullen in kaart worden gebracht en ze zullen hulp krijgen om contacten te leggen met arbeidsbureaus, aanbieders van vacatures en werkgevers. Tegelijkertijd zal de Commissie een proefproject in het kader van de **EU-talentenpool** opstarten. Met behulp van deze onlinetool kunnen kandidaten hun vaardigheden en inzetbaarheid presenteren. Bij het proefproject zal rekening worden gehouden met lopende succesvolle initiatieven in lidstaten zoals Portugal en Roemenië. Het proefproject zal in samenwerking met de lidstaten worden ontwikkeld – waarbij ook gestreefd wordt naar de betrokkenheid van de sociale partners en alle relevante belanghebbenden – en tegen de zomer operationeel zijn. Het platform zou specifieke hulp aan prioritaire sectoren kunnen bieden, bijvoorbeeld steun om leerkrachten voor ontheemde kinderen of taalcursussen op te sporen, evenals tolken en zorgverleners om belangrijke diensten voor de nieuwkomers te ondersteunen.

De Commissie zal met de **sociale partners** samenwerken om de begunstigden van bescherming en de **particuliere sector** te informeren over de rechten in het kader van tijdelijke bescherming en over de programma's die tot doel hebben vacatures en vaardigheidsprofielen op elkaar af te stemmen. Andere belangrijke multiplicators zijn het Europees Integratienetwerk en het Europees Partnerschap voor integratie. De Commissie zal het partnerschap versterken om de integratie van vluchtelingen uit Oekraïne op de arbeidsmarkt te bevorderen. Al deze netwerken kunnen samen met het maatschappelijk middenveld bijdragen aan de ontwikkeling van mentorschapsprogramma's op basis van de bestaande samenwerking met de Oekraïense diaspora.

6. TOEGANG TOT ACCOMMODATIE EN HUISVESTING

De mensen die Oekraïne ontvluchten, hebben onmiddellijk onderdak nodig. Veel van de eerste vluchtelingen gingen rechtstreeks naar de huizen van familie en vrienden. Steeds vaker arriveren echter mensen die niet het geluk hebben hun bestemming te kennen. De richtlijn tijdelijke bescherming voorziet in het recht op adequate huisvesting die beantwoordt aan de specifieke behoeften van de mensen die aankomen, of in middelen om huisvesting te vinden. Dit maakt ook deel uit van de werkzaamheden van het solidariteitsplatform: accommodatie en huisvesting zullen een cruciale determinerende factor zijn van de manier waarop de lidstaten de inspanningen voor de opvang van mensen kunnen helpen delen.

Om aan de onmiddellijke behoeften van de mensen die aankomen te voldoen, bieden duizenden particulieren al huisvesting en bijstand ter aanvulling van de officiële opvangcapaciteit van de lidstaten. Deze generositeit toont aan dat Europa in deze ongeken­de situatie blijf geeft van solidariteit en eensgezindheid. Een nieuw **initiatief “veilige huizen”** zal Europeanen die hun huis ter beschikking stellen, ondersteunen door zich bij de initiatieven van sommige lidstaten en regionale en lokale actoren aan te sluiten, de bestaande EU-fondsen voor dit doel optimaal te benutten en gerichte financiering en onlinemiddelen te mobiliseren naarmate er zich behoeften voordoen. Het initiatief zal ook nieuwe, innovatieve partnerschappen op lokaal, nationaal en EU-niveau ondersteunen en van de ervaringen met programma's voor gemeenschapssponsoring gebruikmaken.

Het Fonds voor asiel, migratie en integratie en de fondsen van het cohesiebeleid zullen worden ingezet om de opvangstelsels van de overheid te versterken. Lidstaten die de opvangcapaciteit moeten vergroten om onderdak, goederen en diensten te verlenen, kunnen van de regels voor dringende overheidsopdrachten gebruikmaken, zoals tijdens de migratiecrisis in 2015-16.

De lidstaten worden aangemoedigd om via het solidariteitsplatform de verdere verplaatsing van mensen die de oorlog tegen Oekraïne ontvluchten, te coördineren door vervoersverbindingen tot stand te brengen tussen de belangrijkste punten van aankomst, doorreis en bestemming. Daarbij moet rekening worden gehouden met de opvangcapaciteit in de lidstaten. Deze coördinatie zou ervoor moeten zorgen dat mensen op een waardigere wijze naar hun gekozen bestemming kunnen reizen, de inspanningen over heel Europa beter worden verdeeld en het aantal mensen die aankomen, voor de lidstaten van bestemming en doorreis voorspelbaarder wordt.

Er kan echter snel behoefte aan *meer permanente oplossingen voor het huisvestingsprobleem* ontstaan en daarbij moet het ruimere huisvestingsbeleid van de lidstaten in overweging worden genomen, rekening houdend met de behoeften van zowel de nieuwkomers als de gastgemeenschappen waar de huisvesting al onder druk staat. Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling helpt in sociale huisvesting voor gezinnen en individuen in de gemeenschap voorzien en het fonds kan zowel voor de aankoop als de renovatie van accommodatie worden gebruikt. Daarnaast kan voor een basishuur voor accommodatie worden gezorgd. Het Europees Sociaal Fonds kan plaatselijke diensten en huisvesting ondersteunen, met name voor mensen met speciale behoeften, mensen met een handicap, kinderen en ouderen.

7. SOLIDARITEIT IN ACTIE

De ongeken­de snelheid waarmee zoveel oorlogsvluchtelingen in de EU toestromen, is een uitdaging voor de Unie als geheel, waarbij moet worden voortgebouwd op de buitengewone inspanningen die in de eerste plaats in Polen, Roemenië, Hongarije en Slowakije zijn geleverd. Overheden, het maatschappelijk middenveld en particulieren leveren buitengewone inspanningen om de mensen in nood te helpen.

De EU zal ervoor zorgen dat de lidstaten de nodige steun krijgen. De Commissie heeft via het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties 24/7 gewerkt om bijstand te mobiliseren en de EU-agentschappen intensiveren hun inspanningen om aan de verzoeken van de lidstaten te voldoen. Frontex zet momenteel meer dan 250 personeelsleden in en dit aantal zal blijven stijgen. Het Asielagentschap van de EU reageert op de verzoeken van de lidstaten om steun en Europol raakt steeds meer betrokken.

Het **solidariteitsplatform**, dat de lidstaten, de Commissie en de EU-agentschappen samenbrengt, verzamelt en onderzoekt momenteel de door de lidstaten vastgestelde behoeften en coördineert de operationele follow-up. Via een regelmatige uitwisseling van informatie zal het platform een uitgebreid overzicht geven van de opvangcapaciteit in de lidstaten. Het zal het aanbod aan hulp afstemmen op de vraag naar steun en de verplaatsing van mensen uit de lidstaten die het meest onder druk staan, naar landen met adequate opvangcapaciteit helpen organiseren. Het zal nauw samenwerken met de geïntegreerde politieke crisisrespons van de Raad en het EU-netwerk voor paraatheid en crisisbeheer in verband met migratie (de blauwdruk) om de behoeften, middelen en maatregelen in kaart te brengen. Het besteedt bijzondere aandacht aan de behoeften van de meest kwetsbaren, vooral kinderen.

Ook de **particuliere sector** speelt een rol. De Commissie onderzoekt hoe donaties in natura van particuliere ondernemingen een bijdrage tot de gemeenschappelijke inspanning kunnen leveren. Veel **vervoerondernemers** hebben spontaan steun aangeboden om vluchtelingen te vervoeren – door humanitaire treinen in te leggen en gratis tickets te verstrekken – humanitaire hulp naar Oekraïne te transporteren. De Commissie zal voor coördinatie met de particuliere sector zorgen om deze inspanningen te vergemakkelijken en te verruimen²⁶. In het kader van haar operationele richtsnoeren beveelt de Commissie de lidstaten aan geen geldboetes op te leggen aan vervoerders die personen transporteren die tijdelijke bescherming genieten maar niet over geldige reisdocumenten beschikken.

Bovendien is de komst van miljoenen mensen die op de vlucht zijn voor de oorlog tegen Oekraïne, niet alleen een zaak van de EU. Partners in de hele wereld hebben de agressie van Rusland veroordeeld en willen wellicht een rol spelen door mensen te helpen die hun huizen en bestaansmiddelen hebben verloren. Het solidariteitsplatform kan via een **speciaal samenwerkingsplatform voor derde landen** – met name voor derde landen die al onderdak bieden aan aanzienlijke Oekraïense gemeenschappen (zoals Canada of het Verenigd Koninkrijk) – routes helpen uitzetten voor personen die door het conflict ontheemd zijn geraakt.

Er wordt ook nog steeds steun verleend voor de **repatriëring van onderdanen van derde landen** die door de oorlog in Oekraïne zijn verrast, onder meer door contacten met de landen van herkomst te leggen. Veel derde landen hebben maatregelen genomen om hun burgers rechtstreeks of met bijstand van de EU te repatriëren. Frontex heeft steun verleend aan de eerste humanitaire vluchten voor mensen die vrijwillig willen terugkeren van Polen naar Tadzjikistan en Kirgizië, en er worden momenteel nog meer humanitaire vluchten voor mensen die vrijwillig willen terugkeren, gepland. De Commissie werkt samen met de Internationale Organisatie voor Migratie aan een faciliteit om oostelijke partnerlanden (bijvoorbeeld Moldavië) te ondersteunen bij de repatriëring van onderdanen van derde landen die de oorlog ontvluchten.

8. SNELLE EN FLEXIBELE OPLOSSINGEN OM SOLIDARITEIT TE FINANCIEREN

De Commissie heeft onmiddellijk maatregelen genomen om financiële steun te helpen mobiliseren voor lidstaten die oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne opvangen. Daarbij wordt voortgebouwd op de zeer grote verscheidenheid van bijstandsmogelijkheden die reeds beschikbaar zijn in het kader van het Uniemechanisme voor civiele bescherming, het cohesiebeleid en de fondsen voor binnenlandse zaken. Het gaat onder meer om investeringen in infrastructuur, uitrusting, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, gezondheidszorg, sociale zorg en kinderopvang. Een andere bron van snelle bijstand is het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen.

Dankzij het voorstel voor **maatregelen uit hoofde van het cohesiefonds ten behoeve van vluchtelingen in Europa (CARE)**²⁷, dat de komende dagen door het [Europees Parlement en de Raad](#) zal worden goedgekeurd, kunnen de nog beschikbare financiële middelen voor de programma's in 2014-20 flexibeler worden gebruikt. Het voorstel zal met name een flexibeler

²⁶ Een voorbeeld van dergelijke steun door de vervoerssector zijn luchtvaart-, spoor-, bus- en scheepvaartmaatschappijen die gratis of goedkope tickets aanbieden voor vluchtelingen uit Oekraïne.

²⁷ COM(2022) 109 van 8.3.2022.

en onderling verwisselbaar gebruik van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds mogelijk maken. Alle uitgaven met betrekking tot oorlogsvluchtelingen zullen met terugwerkende kracht subsidiabel zijn vanaf de Russische invasie van Oekraïne op 24 februari 2022. Zo kunnen de financiële middelen onmiddellijk worden ingezet zonder dat moet worden gewacht tot de programma's gewijzigd zijn. Het uitzonderlijke medefinancieringspercentage van 100 % dat in reactie op de pandemie wordt toegepast, wordt met één jaar verlengd, waardoor de lasten voor de nationale, regionale en lokale begrotingen worden verlicht en middelen vrijkomen om aan de operationele behoeften te voldoen. Deze flexibiliteit zou ook de vele ngo's ten goede moeten komen die momenteel een zeer belangrijke rol spelen bij de opvang van nieuwkomers in de lidstaten en essentiële diensten aan deze mensen verlenen.

Dankzij wijzigingen van de **fondsen voor binnenlandse zaken** zal de toegang worden gedeblokkeerd tot niet-bestede bedragen die eerder waren bestemd voor specifieke doeleinden in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie in 2014-20, waardoor de lidstaten flexibel van deze middelen kunnen gebruikmaken om aan de nieuwe behoeften te voldoen²⁸.

Daarnaast kunnen de beschikbare financiële middelen in het kader van **React-EU** – met name de tranche van tot 10 miljard EUR voor 2022 – worden gebruikt als aan de doelstelling wordt beantwoord het herstel na de pandemie te waarborgen. Om de lidstaten – en vooral de lidstaten die het dichtst bij de EU-grens met Oekraïne liggen – te ondersteunen, zal in het kader van React-EU **3,4 miljard EUR** aan voorfinancieringsbetalingen beschikbaar worden gesteld om de toegang tot financiële middelen te versnellen.

Er is ook aanzienlijke financiering uit de fondsen voor binnenlandse zaken en het cohesiebeleid beschikbaar in het kader van het financieel kader 2021-2027. De lidstaten kunnen nu al subsidiabele projecten opstarten, aangezien de uitgaven vanaf 1 januari 2021 voor vergoeding in aanmerking komen.

Dankzij de toegenomen flexibiliteit bij het gebruik van de beschikbare financiële middelen van de vorige en huidige begrotingsperioden beschikken de lidstaten over verschillende financieringsopties om steun te verlenen aan degenen die de oorlog tegen Oekraïne ontvluchten. De lidstaten en de regio's worden verzocht van deze opties gebruik te maken, de programmering van alle fondsen te versnellen en maatregelen te nemen om de oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne te steunen.

Om de lidstaten en de regio's hierbij te helpen, wordt voor een **centraal contactpunt** gezorgd: doel is alle relevante deskundigen van de Commissie bijeen te brengen en met alle relevante tegenhangers in de lidstaten in contact te brengen om uitgebreid advies en geïndividualiseerde ondersteuning te verlenen over de wijze waarop de EU-financiering optimaal kan worden gebruikt. Het contactpunt zal expertise leveren om de specifieke vragen van de lidstaten in real time te beantwoorden. Er worden ook teams naar de lidstaten gestuurd om in het veld advies en steun te verlenen.

Het **instrument voor technische ondersteuning** (TSI) biedt ondersteuning op maat om de lidstaten te helpen institutionele capaciteit op te bouwen. Het kan ook worden gebruikt om de lidstaten te helpen de nieuwe uitdagingen aan te gaan. De Commissie heeft een specifieke oproep gedaan²⁹ om aan de nieuwe behoeften van de lidstaten als gevolg van de oorlog te voldoen. De lidstaten zullen technische ondersteuning kunnen vragen in het kader van de TSI-

²⁸ COM(2022) 112 van 8.3.2022.

²⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_1867

vlaggenschipinitiatief voor de integratie van migranten, zodat ze snel toegang tot essentiële diensten (bijvoorbeeld huisvesting, onderwijs en werkgelegenheid) kunnen verlenen en de financiële middelen van de EU kunnen gebruiken. Activiteiten in het kader van lopende projecten ter bevordering van de integratie van migranten en de kindergarantie kunnen snel worden aangepast aan nieuwe behoeften als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Om de steun aan migranten te verbeteren (onder meer op het gebied van werkgelegenheid en de erkenning van vaardigheden) beschikken zeven lidstaten al over plannen, die aan de nieuwe behoeften kunnen worden aangepast. Daarnaast kunnen de lidstaten om speciale maatregelen verzoeken voor de snelle inzet van technische ondersteuning.

9. CONCLUSIE

Het verwelkomen van miljoenen mensen na de Russische agressie in Oekraïne heeft tot een ongekende respons van de EU op het gebied van solidariteit, coördinatie en wederzijdse steun geleid, een respons die zal moeten worden verdergezet. Deze mededeling laat zien hoe de Commissie alle beschikbare instrumenten – op het gebied van coördinatie, organisatie en financiering – inzet om de inspanningen die momenteel in de lidstaten worden geleverd, te ondersteunen.

De Commissie onderhoudt dagelijks contact met de lidstaten en de belanghebbenden, zoals het bedrijfsleven, ngo's en actoren uit het maatschappelijk middenveld. De lidstaten hebben snelle antwoorden nodig over de wijze waarop ze moeten reageren op nieuwe uitdagingen en de nieuwe verantwoordelijkheden die ze op grond van de richtlijn tijdelijke bescherming hebben.

De EU en de lidstaten beschikken over de middelen, de kennis en de deskundigheid om de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. We beschikken over operationele netwerken en processen en over de vereiste vastberadenheid om resultaten te boeken. Dit alles moet nu tot een geheel worden samengevoegd om ervoor te zorgen dat alle lidstaten dankzij gecoördineerde maatregelen de nodige steun krijgen. Samen zullen we de goodwill van de Europeanen omzetten in praktische hulp voor de miljoenen mensen die door Russische agressie gedwongen zijn hun huis te verlaten.

De nadruk ligt nu op het lenigen van de onmiddellijke behoeften en de behoeften op middellange termijn, maar de huidige situatie maakt nogmaals duidelijk dat er een alomvattend systeem voor het beheer van migratie en asiel moet worden opgezet.

De Commissie verzoekt alle instellingen snel aandacht aan deze mededeling te schenken. De komende Raad Justitie en Binnenlandse Zaken op 28 maart 2022 biedt de ministers van Binnenlandse Zaken de gelegenheid de relevante elementen verder te bespreken.